

Spreekers: Frank Toemen (Omgevingsdienst De Vallei) en Fred Stouthart (Omgevingsdienst Zuidoost Brabant). Gespreksleiding: Jerry de Rijke (De Rijke Omgeving, bestuurslid VVM-sectie Milieurecht en Praktijk). Tekst: Karlien van den Hout (Ruimtemeesters).

Gezonde maatregelen in landelijk gebied

In Gelderland en Noord-Brabant lopen pilots waaruit blijkt dat geur- en fijnstofbelasting kan worden gereduceerd door lokale en gebiedsgerichte beleidsmaatregelen. De uitkomsten zijn goede leerpunten om gezondheid een plek te geven in het landelijk gebied.

Franks Toemen maakte duidelijk dat de huidige wet- en regelgeving onvoldoende mogelijkheden biedt om gezondheid te beschermen. Een groot deel van de ziektelast door fijnstof vindt

namelijk plaats door blootstelling onder de norm. En ook ammoniak heeft invloed op onze gezondheid. Dit effect is echter nog niet in de regelgeving meegenomen. De mogelijkheden onder de huidige wetge-

ving om gezondheid echt goed mee te wegen zijn volgens hem beperkt.

Beleid Noord-Brabant

In het kader van de beleidslijn Toekomstbestendige Veehouderij werkt Noord-Brabant aan een saneringsregeling voor agrarische ondernemers in overbelaste gebieden voor geur. Doel is het verminderen van overlastsituaties, met name op plekken met veel woningen.

De boeren die willen blijven, moeten verduurzamen én emissies aan de bron aanpakken. Naast de gebruikelijke emissies zoals ammoniak, fijnstof en geur, moeten ze ook rekening houden met de uitstoot van endotoxinen, bacteriefragmenten die longproblemen veroorzaken. Om de uitstoot hiervan te modelleren, is het Endotoxine Toetsingskader ontwikkeld. Dit maakt het mogelijk om bij een toenemende endotoxineblootstelling een ontwikkeling niet vergenbaar te maken. Dit houdt ook stand in de rechtbank. Daarnaast moeten de blijvers goed plannen waar ze hun mest afzetten. Uiteindelijk zou dit moeten leiden tot de stal van de toekomst: een duurzame stal met circulaire bedrijfsvoering en weinig emissies.

Beleid Gelderland

Gemeenten in de Food Valley (Gelderse Vallei) steken in op maximale emissiereductie. Hier zitten veel pluimveehou-

derijen en is de emissie van fijnstof zeer hoog. De achtergrondconcentratie van fijnstof is hier 21-27 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ tegen 15-20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ in andere niet-stedelijke gebieden. De huidige wetgeving stelt geen eisen aan emissie op bedrijfsniveau. Hierdoor is de plaatselijke achtergrondconcentratie

vanwege de grote aantallen pluimvee fors toegenomen. En toch kunnen bedrijven blijven uitbreiden zonder de wettelijke grenswaarden voor fijnstofbelasting te overschrijden.

'Belangrijk is het belang van het strategisch formuleren van gezonde ambities in de omgevingsvisie'

Een aantal gemeenten heeft beleid vastgesteld om deze situatie aan te pakken: het 'Manifest'. Dit beleid beoogt een algehele reductie van emissies. Veehouders die een melding of aanvraag indienen, worden geacht de Beste Beschikbare Technieken (BBT) toe te passen. Ze moeten daarvoor maatregelen nemen die zowel fijnstof als geur reduceren, ook als deze niet in een landelijke lijst zijn opgenomen. Dit geldt voor alle stallen; niet alleen de nieuwe. De economische haalbaarheid van een maatregel is een belangrijk punt. Zijn de jaarlasten per dier te hoog, dan is de maatregel niet BBT. Daarom worden de mogelijkheden met de ondernemer besproken, vaak aan de keukentafel. Vele maatregelen hebben ook voordelen voor de ondernemer. Dat trekt menig ondernemer over de streep. Het beleid heeft geresulteerd in een totale reductie van 34 % fijnstof, waarvan 29% extra (bovenwettelijk) is.

Om de ondernemers te ondersteunen is het Praktijkcentrum Emissiereductie Veehouderij (PEV) opgericht. Het PEV voert pilots uit om nieuwe innovatieve reductietechnieken te bemeten. De focus ligt op brongerichte en betaalbare maatregelen zoals ionisatielampen en corona(prikel)draad. Deze geven lage jaarlasten en behoorlijke reductiepercentages.

Werken aan gezondheid

Belangrijk leerpunt van de twee pilots is het belang van het strategisch formuleren van 'gezonde' ambities in de omgevingsvisie. Daarvoor is op de website 'gezondeleefomgeving.nl' een aantal tools, databases en pilots beschikbaar. Interessant voor het landelijk gebied zijn de GGD Kernwaarden, de Brabantse Omgevingscan (BroS), en de Quicksan Leefomgeving.

Het onderzoek Volksgezondheid en Veehouderij Omwonenden (VGO) heeft contouren rondom veehouderijen vastgesteld waarbinnen er gezondheidseffecten zijn gevonden. In gebieden van 1 km rondom pluimveehouderijen en 1,5 km

rondom geitenhouderijen worden meer langaandoeningen gevonden dan daarbuiten. Deze contouren heeft Noord-Brabant op een kaart gezet, samen met de geurcontouren. Daaruit werd duidelijk dat de ontwikkelruimte in de provincie erg beperkt is. Er is vervolgens met de GGD overlegd en besloten heel gebiedsgericht te gaan kijken welke ontwikkeling nog wel en niet wenselijk is. Kleinere projecten zoals inbreiding woningbouw op grote afstand kan bijvoorbeeld overwogen worden. Grote projecten op korte afstand, met veel gevoelige bestemmingen worden lastiger te onderbouwen.

In een omgevingsplan kunnen ambities verder uitgewerkt worden door regels te stellen voor activiteiten en de verdeling van functies en locaties. Hierbij kan gedacht worden aan het omschakelen naar diersoorten met lagere emissie of diersoorten geheel te verbieden op bepaalde locaties. Een gebiedsgerichte aanpak met bedrijfsgerichte maatregelen en waar rekening wordt gehouden met lokale omstandigheden is daarbij aan te bevelen. ●

